

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 14.10.2007

Číslo: Ročník 17 (2007), Číslo 3

Sekce: Naše téma

Název článku: Knihovník na svém místě

Autor: Alena Součková

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=856>

Knihovník na svém místě

Alena Součková

Být knihovníkem, starat se o provoz knihovny a zajišťovat knihovnické a informační služby (jak to předepisuje knihovní zákon) nebývá vždy jednoduché. Zastávat jakoukoliv profesi či vykonávat nějakou činnost - to představuje být v oboru vzdělán nebo alespoň proškolen.

Knihovnická profese po dlouhou dobu stála jaksí v pozadí. Právem se obáváme lékaře či lékárníka, který nemá potřebné vzdělání, ani si domů nepozveme řemeslníka, který nevzbuzuje důvěru... Kontinuální (celoživotní) vzdělávání má ve společnosti stále větší význam a prakticky se projevuje i v povolání knihovníka.

Často se diskutuje o tom, kdo je vlastně v knihovně zaměstnán. Je to ten "klasický knihovník", který nedá dopustit na knihy a další tištěné dokumenty, nebo "moderní informační pracovník", který kromě tradičních služeb využívá vymožeností nových technologií? Většinou je pravda někde uprostřed. Vycházet musíme z toho, jací uživatelé do knihoven chodí. Jsou to čtenáři, kteří si jdou vypůjčit svůj oblíbený žánr nebo spisovatele, ale jsou to i uživatelé, kteří shánějí potřebnou informaci - pokud možno srozumitelně a hned - bez ohledu na primární zdroj této informace.

Institucionální vzdělávání knihovníků

Vzdělávání knihovníků probíhá ve školách různých stupňů. Poněkud se ztrácí význam středních knihovnických škol (Brno, Praha), narůstá však zájem o pomaturitní vzdělávání jak ve vyšším, tak v bakalářském typu studia (Praha, Brno, Opava), a jejich význam. Rovněž magisterské, navazující magisterské a doktorandské studium se od vědecké sféry více orientuje na vykonávání praktických činností (Praha, Brno, Opava). Pouze některé školy nabízejí kombinovaný systém výuky, který umožňuje studium při zaměstnání.

Vzdělávání v krajských výukových centrech

V krajských knihovnách již několik let fungují krajská výuková centra pro vzdělávání knihovníků. Byly vybudovány počítačové učebny, vzdělávání knihovníků je také jednou z činností vykonávaných v rámci regionálních funkcí. Vycházelo se také z toho, že knihovny tohoto typu mají zkušenosti v oblasti vzdělávání, disponují lektory z vlastních řad a mají i kontakty na externí spolupracovníky. V rámci koordinace výukových programů na území České republiky i v krajském systému knihoven se stanovily priority mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven:

- základy komunikačních a informačních technologií,
- knihovnické "řemeslo",
- poskytování služeb veřejnosti,
- management, ekonomika, právní vzdělávání,

- jazykové vzdělávání.

Pokusím se konkretizovat, jaká školení probíhají ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové:

- Počítač v knihovně je již samozřejmostí a kvalitní obsluha by měla být také samozřejmostí. Školení základních modulů ICT se zúčastnili a stále účastní pracovníci městských knihoven (profesionální knihovníci), ve zkrácené verzi - 20 hodin výuky - i knihovníci obecních knihoven. Tři desítky knihovníků se rozhodly skládat zkoušky a získat Certifikát ECDL, mezinárodně uznávaný "počítačový řidičák". Trendem do budoucna jsou nadstavbová školení a specializované kurzy - několik takových již proběhlo (využití Wordu v tiskových výstupech, práce s digitální fotografií, novinky v ICT atd.) a další se připravují.
- Knihovnická školení jsou zaměřena hlavně na dodržování standardů v knihovnických procesech (katalogizační pravidla, souborné katalogy, tvorba a využívání databází a národních licencí apod.). Jako lektori jsou přizvááni odborní pracovníci Národní knihovny ČR a dalších institucí. Kromě veřejných knihoven se účastníky školení stávají i pracovníci odborných knihoven se specializovanými fondy (muzejní knihovny).
- Službám pro veřejnost by měla být věnována prvořadá pozornost. I v nejmenších knihovnách musejí být poskytovány kvalitní služby - výpůjční, informační, referenční, rešeršní. Oblastí, ve které máme ještě velké rezervy, je práce s obyvateli se specifickými potřebami (handicapovaní, národnostní menšiny, specifické sociální skupiny). Knihovny se mají stávat komunitními centry, kde se každý cítí dobře a vítaný.
- Management, marketing, ekonomika a právní informace se v nabídce vzdělávání knihovníků nevyskytují příliš často - ale i to je důležitá oblast. Knihovny pořádají řadu aktivit - ale dovedou je prodat? Proč v průměru jen čtvrtina obyvatel navštěvuje knihovny? Proč se stále potýkáme s nečtenářstvím dětí? I to je v knihovnickovi - jak dovede služby nabízet, jak oslovit ostatní veřejnost apod. Dobrá knihovna je ta, do které se lidé rádi vrací. A o to nám jde. Proto SVK Hradec Králové navázala kontakty se zkušenými lektory a se semináři pro rozvoj osobnosti počítá.
- Jazykové vzdělávání - i tam máme značné rezervy: znalosti ruštiny vyprchávají, s angličtinou na tom také nejsme nejlépe a znalosti dalších jazyků bývají zanedbatelné. A přitom znalost jazyků bývá důležitým kvalifikačním předpokladem - jen se k tomu donutit.

Rekvalifikační kurzy

Na pomezí mezi institucionálním a mimoškolním vzděláváním stojí rekvalifikační kurzy. Akreditaci může vydat jen Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, a proto i rekvalifikační kurz Odborný knihovník - informační pracovník musí splňovat přísné podmínky. Jednou z nich je i délka trvání kurzu - 160 hodin. Obsahové zaměření je celostátně koordinováno. V Hradci Králové proběhly již dva termíny rekvalifikačních kurzů. Hlavním pořadatelem je vzdělávací agentura Profit klub, v.o.s. Hradec Králové, lektory jsou odborní knihovníci a další specialisté. Účastníky (18 a 10 absolventů) jsou pracovníci knihoven bez knihovnického vzdělání, zájemci o práci v knihovnách i nezaměstnaní evidovaní na úřadech práce. Kurz je nabízen všem zájemcům, kteří si chtějí doplnit kvalifikaci. Zvláštností rekvalifikačního kurzu v Hradci Králové je, že probíhá o víkendech.

Základní knihovnické kurzy

Pro pracovníky knihoven bez knihovnického vzdělání jsou organizovány základní knihovnické kurzy v rozsahu 20-30 hodin. Ve 4-6 výukových dnech, jednou za týden, podávají základní informace o práci v knihovně.

Vzdělávací aktivity a předávání zkušeností v knihovnách

Člověk se učí i dalšími formami. Jednou z nich jsou i exkurze na jiná knihovnická

pracoviště, seznámení se s tím, jak to dělají jinde a proč se jim daří. Ne každý knihovník má možnost dostat se na školení do Prahy nebo do krajské knihovny. Někomu vadí špatné dopravní spojení, jiný se nemůže uvolnit, další naráží na nepochopení starosty.

Předávání zkušeností získaných na vzdělávacích akcích probíhá stále více v pověřených i městských knihovnách. Zpravidla je to individuální přístup a konzultace, kdy pracovník větší knihovny proškoluje v dovednostech knihovníky menších a obecních knihoven - a tato služba je hodnocena jako velmi přínosná. I pracovníci SVK Hradec Králové se podílejí na seminářích pro dobrovolné knihovníky "Internet v knihovnické praxi", které budou postupně organizovány ve spolupráci s pověřenými knihovnami v jednotlivých oblastech.

Vzdělaný knihovník, knihovník na svém místě, znalý knihovnické problematiky i se všeobecným rozhledem - k odbornému růstu by měly přispívat vzdělávací aktivity. Jejich nabídku můžete ovlivňovat sami. Nebojte se požádat svoji pověřenou knihovnu, požadavky na náplň vzdělávacích aktivit směřujte prostřednictvím svých metodiků krajské knihovně. Vzdělávání knihovníků je záležitostí vzájemné spolupráce.

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>